

ปัญหาการดัดแปลงงานดนตรีกรรม ศึกษากรณี cover เพลง เปรียบเทียบกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง (Derivative Works) และงานแปลงรูป(Transformative Works)¹

อรสินี เชาวเลิศ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการดัดแปลงงานดนตรีกรรม ศึกษากรณี cover เพลงเปรียบเทียบกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง(Derivative Works)และงานแปลงรูป(Transformative Works) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดัดแปลงงานดนตรีกรรม งานสร้างสรรค์สืบเนื่อง(Derivative works) และงานแปลงรูป (Transformative works) ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจว่าการcoverเพลงมีทั้งกรณีที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หากได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้coverสามารถนำเพลงของเจ้าของลิขสิทธิ์ไปดัดแปลงได้ แต่หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วนั้น การcover เพลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้งานประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการที่บุคคลอื่นใช้งานของตน แต่เมื่อผู้coverนำเพลงไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาการดัดแปลงงานดนตรีกรรม ศึกษากรณี cover เพลงเปรียบเทียบกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง(Derivative Works)และงานแปลงรูป(Transformative Works) ผู้ศึกษาสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาการตีความหมายของงานcover เพลงที่เป็นการดัดแปลงงานซึ่งการ cover เพลงนั้นมิได้มีการให้ความหมายไว้โดยชัดเจน ซึ่งจากคำอธิบายของนายขจิต สุขุม ความหมายของคำว่า cover ตามพจนานุกรม Oxford Dictionary of English พจนานุกรม Long-man Dictionary of Contemporary English, New Edition และพจนานุกรม Cambridge Dictionary อาจกล่าวได้โดยสรุปว่า การcover เพลงนั้นเป็นการนำเพลงของนักร้องหรือศิลปินมาร้องใหม่ โดยลักษณะของการcover เพลงที่ปรากฏบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้แก่

1) การนำเพลงต้นฉบับมาใช้โดยเปลี่ยนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงซึ่งการcover เพลงดังกล่าวมีทั้งการcover ทำนองเพลงอย่างเดียวกับ การcover ทั้งเนื้อร้องและทำนอง เช่น เพลงสองใจของดา เอ็นโดรฟิน โดยเพลงดังกล่าวมีนักร้องเฟิร์ส อนุวัฒน์มาร้องใหม่ หรือมีหนึ่ง ยูทูบเบอร์ที่นำเพลงสองใจไปcover การ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาการดัดแปลงงานดนตรีกรรม ศึกษากรณีcover เพลงเปรียบเทียบกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง(Derivative Works)และงานแปลงรูป(Transformative Works) โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือรองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต(ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

cover เพลงดังกล่าว เมื่อพิจารณานิยามของดัดแปลงแล้ว จะเห็นได้ว่า คำว่า “ทำนอง” พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้ให้ความหมายไว้ แต่เมื่อพิจารณาความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิต และความหมายในทางดนตรีคำว่า ผู้ศึกษาเห็นว่า การcover เพลงดังกล่าวทำนองของเพลงยังคงเป็นทำนองเดิม ดังเช่นเพลงต้นฉบับเนื่องจากไม่มีการจัดเรียงระดับของเสียงและความยาวของเสียงใหม่ และนิยามของ ดัดแปลงคำว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีนั้น เมื่อพิจารณาประกอบนิยามของดนตรีกรรมแล้ว จะเห็นได้ว่า โน้ตเพลงที่ใช้ในการบรรเลงนั้นจะเป็นโน้ตเพลงตัวเดิมเพียงแต่โน้ตบางตัวจะต้องปรับเสียงเพื่อให้เข้ากับ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงและในส่วนของแผนภูมิเพลงหรือการเรียบเรียงเสียงประสานนั้นผู้coverมิได้ เรียบเรียงดนตรีหรือทำนองใหม่

อย่างไรก็ตาม การcover เพลงดังกล่าวจะเป็นการทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณา นิยามของคำว่า “ทำซ้ำ” จะเห็นได้ว่าการcover เพลงโดยเปลี่ยนเครื่องดนตรี เช่น จากการใช้กีตาร์ กลอง คีย์บอร์ดในการบรรเลงครบชุดเปลี่ยนเป็นใช้กีตาร์อย่างเดียวนในการบรรเลงประกอบการร้องเพลง เป็นการ ทำซ้ำในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ จึงมิใช่การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูป ใหม่ ดังนั้น การcover เพลงโดยเปลี่ยนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงจึงมิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม

กรณีที่มีการนำเพลงมา cover ใหม่โดยแนวเพลงเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น เพลงแสงสุดท้ายของ BodySlam นำมาร้องใหม่โดยยูทูเบอร์ช่องBe Elegance ซึ่งจากที่มีท่วงทำนองหนักแน่นเน้นความดัง ของกีตาร์ไฟฟ้าและกลองเปลี่ยนมาเป็นแนวเพลงฟังง่าย มีทำนองที่ฟังสบาย ๆ เมื่อการเปลี่ยนทำนอง ดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยมีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ จึงมิใช่การ ดัดแปลงงานดนตรีกรรม ทั้งนี้ ทำนองเพลงดังกล่าวผู้cover เพลงได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความ วิริยะอุตสาหะสร้างสรรค์ทำนองเพลง ทำนองเพลงจึงได้รับความคุ้มครองประเภทงานดนตรีกรรม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณานิยามของคำว่าดัดแปลงแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การcover เพลงดังกล่าว ทำนองเพลงเปลี่ยนไปจึงต้องจัดลำดับเรียบเรียงเสียงประสานใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเพลงเดิม ดังนั้น การcover เพลงดังกล่าวเป็นการจัดลำดับเรียบเรียงเสียงประสานใหม่ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยมี ลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่จึงมิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม

2) การcover เพลงโดยเปลี่ยนเนื้อร้องและทำนองใหม่กรณีที่น่าส่วนอันเป็นสาระสำคัญของงาน เพลงต้นฉบับมาใช้ เมื่อพิจารณานิยามของดัดแปลง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 คำว่า “ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่” จะต้องเป็นการดัดแปลงในส่วนอัน เป็นสาระสำคัญและการดัดแปลงนั้นจะต้องไม่เป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ เมื่อเนื้อร้องและทำนองเป็นการนำ สาระสำคัญของเพลงต้นฉบับมาใช้โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ จึงเป็นการดัดแปลงงานดนตรี กรรม

กรณีที่นำเพลงต้นฉบับมาใช้เป็นส่วนน้อยโดยมิใช่ส่วนอันเป็นสาระสำคัญ เช่น เพลง Doraemon no uta ร้องโดย Kumiko Osugi และนำมาร้องใหม่โดยฟิต มิตร ค้าม Vs JOHNNY DEF ซึ่งเพลงที่นำมาร้อง ใหม่โดยฟิต มิตร ค้าม Vs JOHNNY การcover เพลงดังกล่าวเมื่อพิจารณานิยามของการดัดแปลง จะเห็นได้

ว่า การcover เพลงดังกล่าวไม่ใช่การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยมีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ จึงมิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม อย่างไรก็ตาม การcover เพลง ผู้cover เพลงได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์เนื้อร้องและทำนองเพลง งานดังกล่าวจึงเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทงานดนตรีกรรม ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ประกอบมาตรา 6 นอกจากนี้ เนื้อร้องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นั้น ผู้cover เพลงได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์เนื้อร้อง จึงเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทงานวรรณกรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 4 ประกอบมาตรา 6

3) การนำเพลงของต้นฉบับมาร้องใหม่โดยเปลี่ยนเนื้อเพลงเท่านั้น ทำนองเพลงยังคงเดิมซึ่งการ cover เพลงนี้มีการนำเนื้อเพลงต้นฉบับมาปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนโดยใส่เนื้อร้องเรีปเพิ่มเติมเข้าไปในเพลงต้นฉบับ เช่น เพลง ปักก่อนของ MILLI ซึ่งนำมาร้องใหม่โดยเกรซ กาญจน์เกล้า หรือ เพลง Make Em Say ของนักร้องเรีปชาวอเมริกัน NLE Choppa นำเนื้อร้องคอรัสเพลง Love in Ya Mouth ของ Kilo Ali เรีปเปอร์ชาวแอตแลนต้ามาใช้ การcover ดังกล่าวเมื่อพิจารณานิยามของดัดแปลงและนิยามของดนตรีกรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเห็นได้ว่างานดนตรีกรรม กฎหมายให้ความคุ้มครองทำนองเท่านั้นมิได้รวมถึงคำร้อง ดังนั้น การcover เพลงโดยเพิ่มเนื้อเรีปเป็นการเปลี่ยนเนื้อร้องเท่านั้นมิได้รวมถึงทำนองด้วย จึงมิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม อย่างไรก็ตาม เนื้อร้องดังกล่าวเมื่อพิจารณานิยามของคำว่า ดัดแปลงและนิยามของวรรณกรรม จะเห็นได้ว่า เป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่ ดังนั้นเนื้อร้องดังกล่าวเป็นการดัดแปลงงานวรรณกรรม

การcover เพลงโดยการเปลี่ยนเนื้อร้องเป็นการนำเพลงมาเปลี่ยนเนื้อร้องใหม่โดยที่ทำนองเพลงยังคงเดิมเหมือนเช่นต้นฉบับ เช่น เพลงรักคิดไซเรนร้องโดยPARIS, PEARWAH นำมาร้องใหม่โดย Bie The Ska เมื่อพิจารณานิยามของดัดแปลงและนิยามของคำว่าดนตรีกรรม จะเห็นได้ว่า งานที่จะได้รับความคุ้มครองในงานประเภทงานดนตรีกรรมนั้นจะต้องมีทำนองหรือทำนองและคำร้องซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครองทำนองเพียงเท่านั้นไม่รวมถึงคำร้อง ดังนั้นการcover เพลงโดยการเปลี่ยนเนื้อร้องเพียงอย่างเดียวไม่ได้เปลี่ยนเนื้อร้องและทำนอง จึงมิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม

อย่างไรก็ตาม เนื้อร้องเป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์คิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้ความวิริยะอุตสาหะ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 4 ประเภทงานวรรณกรรม และการcover เพลงโดยการนำเพลงมาเปลี่ยนเนื้อร้องใหม่โดยที่ทำนองเพลงยังคงเดิมเหมือนเช่นต้นฉบับ ไม่ถือเป็นการดัดแปลงวรรณกรรม

อาจกล่าวโดยสรุปว่า การcover เพลงมีทั้งที่เป็นการดัดแปลงงานดนตรีกรรมและไม่ใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรมดังที่อธิบายไว้แล้วข้างต้น แต่ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ จากนิยามความหมายของงานดนตรีกรรมนั้น งานที่จะได้รับความคุ้มครองในงานประเภทงานดนตรีกรรมนั้นจะต้องมีทำนองหรือทำนองและคำร้องแต่นิยามของการดัดแปลงงานดนตรีกรรมนั้น ใช้คำว่า “เปลี่ยนคำร้อง” ซึ่งมีได้ระบุ

ถึงทำนองด้วย จึงเกิดปัญหาในการตีความ จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้จึงควรระบุเพิ่มเติมเป็น“เปลี่ยนคำร้องและทำนอง ”

ประเด็นที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง งานแปลงรูป การละเมิดลิขสิทธิ์และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

1) งานสร้างสรรค์สืบเนื่องและงานแปลงรูป

การดัดแปลงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และงานสร้างสรรค์สืบเนื่องตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลินจะใช้คำแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาความหมายของงานทั้งสองแล้ว จะเห็นได้ว่า นิยามความหมายของดัดแปลงครอบคลุมถึงลักษณะของงานสร้างสรรค์สืบเนื่องตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลินด้วย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า หากการcoverเพลงได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วและมีการสร้างสรรค์งานในระดับที่เพียงพอและมากกว่างานต้นฉบับย่อมได้รับความคุ้มครองอย่างงานสร้างสรรค์สืบเนื่องตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การcoverเพลงที่จะได้รับความคุ้มครองอย่างงานสร้างสรรค์สืบเนื่องตามอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน การคุ้มครองงานสร้างสรรค์สืบเนื่องตามกฎหมายไทยนั้นจะต้องนำหลักเกณฑ์เรื่อง การดัดแปลงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 11 มาพิจารณากล่าวคือ จะต้องเป็นการดัดแปลงตามนิยามความหมายในมาตรา 4 และจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน โดยการดัดแปลงดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง

งานแปลงรูป (Transformative Works) เป็นเรื่องที่ไม่มีความชัดเจนในกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา แต่เป็นหลักการที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลในสหรัฐอเมริกาที่นำมาใช้ในการพิจารณาคดี ซึ่งการคุ้มครองงานแปลงรูปนั้นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้มีบทบัญญัติครอบคลุมถึงเรื่องงานแปลงรูปดังเช่นกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา ทำให้ต้องนำเรื่องงานดัดแปลงมาปรับใช้ ดังนั้นไม่ว่าวัตถุประสงค์ของงานจะเปลี่ยนแปลงไป แต่งานแปลงรูปดังกล่าวยังคงได้รับความคุ้มครองภายใต้เงื่อนไขของงานดัดแปลงซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน

2) การละเมิดลิขสิทธิ์และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

การนำเพลงต้นฉบับมาใช้โดยเปลี่ยนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงซึ่งการ cover เพลงดังกล่าวมีทั้งการcover ทำนองเพลงอย่างเดียวกับการcover ทั้งเนื้อร้องและทำนอง การcover เพลงดังกล่าวจะเป็นการทำซ้ำหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณานิยามของทำซ้ำ” จะเห็นได้ว่าการcoverเพลงดังกล่าวเป็นการทำซ้ำงานเพลงต้นฉบับ เมื่อไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 27(1)

การนำเพลงต้นฉบับมาร้องใหม่โดยเปลี่ยนเนื้อร้องและทำนองเพลงมีทั้งกรณีที่น่าส่วนอันเป็นสาระสำคัญของงานเพลงต้นฉบับมาใช้ ซึ่งเป็นการดัดแปลงงานดนตรีกรรม เมื่อไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27(1) การนำเพลงของต้นฉบับมาร้องใหม่โดยเปลี่ยนเนื้อเพลงเท่านั้น ทำนองเพลงยังคงเดิมซึ่งการcover เพลงนี้มีการนำเนื้อเพลงต้นฉบับมาปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งส่วนที่เป็นสาระสำคัญของเพลงต้นฉบับและกรณีการเปลี่ยน

เนื้อร้องใหม่ทั้งหมดแต่ทำนองเพลงยังคงเดิม การcoverเพลงดังกล่าว แม้มิใช่การดัดแปลงงานดนตรีกรรม แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับนิยามความหมายของการทำซ้ำแล้วจะเห็นได้ว่า การcover เพลงดังกล่าวเป็นการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของเพลงเดิมอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ มาตรา 27(1) อย่างไรก็ตาม การcoverเพลงที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ผู้ศึกษาเห็นว่า การ cover เพลงโดยอ็อปโพลดลงบนแพลตฟอร์มเป็นการนำเพลงของเจ้าของลิขสิทธิ์เพลงไปใช้โดยมิได้รับอนุญาต ตามปกติการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ไปใช้เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับค่าตอบแทนจากการนำงานไปใช้ แต่การcover เพลงนั้นมิได้ให้ค่าตอบแทนการใช้เพลงแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิตามมาตรา 15(5)ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้น ผู้coverเพลงจะอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 32 ไม่ได้

ประเด็นที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ (Moral right) ในงานcover เพลง

การcover เพลงมีทั้งที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หากเป็นกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ถูกนำเพลงไปcover ไม่ว่าจะเป็นการนำเพลงไปcover โดยได้รับอนุญาตหรือไม่นั้น ถ้าเป็นการดัดแปลงงานดนตรีกรรมในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ และการดัดแปลงดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิในการบูรณภาพแห่งงานนั้น ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นหรือผู้รับโอนดัดแปลงงานนั้นได้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 18

การcover เพลงโดยการนำเพลงของนักร้องหรือศิลปินที่ชื่นชอบมาร้องใหม่ กรณีที่ผู้coverได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น จะมีสิทธิตามมาตรา 18 หรือไม่นั้นเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 18 จะใช้คำว่า “ผู้สร้างสรรค์” ซึ่งนิยามของคำว่าผู้สร้างสรรค์หมายความว่า “ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้” จะเห็นได้ว่าการcover เพลงนั้นผู้cover ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน ความวิริยะอุตสาหะ และทักษะในการทำผลงานเพลง ซึ่งผู้cover เพลงเป็นผู้ทำให้เกิดงานดนตรีกรรมโดยการดัดแปลงงานมาจากเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม ดังนั้น ผู้cover จึงเป็นผู้สร้างสรรค์ตามนิยามความหมายในมาตรา 4 เมื่อผู้cover เพลงเป็นผู้สร้างสรรค์จึงมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ และในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่อนุญาตให้coverเพลง ผู้coverจะไม่ได้ลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงดังกล่าว เมื่อผู้cover ไม่มีลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงดนตรีกรรมแล้วนั้น จึงมิใช่ผู้สร้างสรรค์ที่จะมีสิทธิตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 18

อย่างไรก็ตาม หากการดัดแปลงงานcover เพลงใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานเพียงพอและมากกว่างานต้นฉบับอีกทั้งทำให้วัตถุประสงค์ของงานเปลี่ยนแปลงไปจากงานเพลงต้นฉบับอันเป็นงานแปลงรูป งานแปลงรูปดังกล่าวเป็นการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ขึ้นใหม่อีกงานหนึ่ง ผู้cover เพลงจึงเป็นผู้สร้างสรรค์ตามนิยามความหมายในมาตรา 4 และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใด

บิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้

จากการศึกษาปัญหาการดัดแปลงงานดนตรีกรรม ศึกษากรณี cover เพลงเปรียบเทียบกับงานสร้างสรรค์สืบเนื่อง (Derivative Works) และงานแปลงรูป (Transformative Works) ผู้ศึกษาเห็นว่า มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) นิยามความหมายของดัดแปลงใช้คำว่า เปลี่ยนคำร้อง มิได้ใส่คำว่าและทำนองด้วย แต่นิยามความหมายของดนตรีกรรมนั้นใช้คำว่าคำร้องและทำนอง ทำให้การนำกฎหมายไปปรับใช้เกิดความขัดแย้งกันจึงเห็นควรว่า เพิ่มนิยามความหมายของดัดแปลง กล่าวคือ “ดัดแปลง” หมายความว่า ทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(5) ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีกรรม ให้หมายความรวมถึง จัดลำดับเรียบเรียงเสียงประสานหรือเปลี่ยนคำร้องและทำนองหรือทำนองใหม่

2) ในส่วนของงานแปลงรูป พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้บัญญัติครอบคลุมเรื่องงานแปลงรูปส่งผลให้การสร้างสรรค์ผลงานต่อ ยอดจากงานเดิมแต่วัตถุประสงค์ของงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่นั้นแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ของงานเดิม ต้องนำหลักเกณฑ์การดัดแปลงงานมาปรับใช้ จึงเห็นควรให้เพิ่มหลักเกณฑ์การคุ้มครองงานแปลงรูปโดยนำหลักเกณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองงานแปลงรูป ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ขึ้นมา อีกทั้งเป็นแรงจูงใจในการสร้างผลงานด้วย

3) สิทธิของผู้สร้างสรรค์พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้มีการให้ความหมายไว้โดยชัดเจน มีเพียงความเห็นของนักวิชาการ หรือความเห็นตามพจนานุกรม ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มนิยามความหมายของสิทธิของผู้สร้างสรรค์ไว้ในบทนิยามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เพื่อประโยชน์ในการปรับใช้กฎหมายได้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ ควรพจน์. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และ เครื่องหมายการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555.

จิรศักดิ์ รอดจันทร์. ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อคุ้มครองและแสวงหา ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

จิรประภา มากกลิ่น. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

จักรกฤษณ์ ควรพจน์. กฎหมายสิทธิบัตร แนวความคิดและบทวิเคราะห์. พิมพ์ ครั้งที่ 4

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.

ชมพูนุช ศิริสวัสดิ์. การคุ้มครองงานแปลงรูป(Transformative works)ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยและต่างประเทศ. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม 2562)

ชมพูนุช ศิริสวัสดิ์. งานแปลงรูป (Transformative Works). วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2561.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2559.

รัชชัย สุภผลศิริ. กฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. พิมพ์ครั้งที่ 3

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544.

วิชัย อริยะนันทกะ. ธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา.

กรุงเทพมหานคร: บริการส่งเสริมงานตุลาการ, 2532.

สมชาย รัตนเชื้อสกุล. การแปรรูปสำเนาในงานอันมีลิขสิทธิ์: ข้อพิจารณาจาก คดีภูเกิ้ล.

วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่8 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน 2559)

อรพรรณ พันธ์พัฒนา. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.